

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Iustitia Et Iure Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetii, 1608

4 Eademne sit vtiusque iustitiæ forma, necne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

commutatiuam hęc actio pertinet, sed ad virtutem liberalitatis, quoniam nulla illuc sub est ratio debiti. Commutationum ergo diuisio que sponte hunc, sic ingeneret habet. Aut enim est mutatio, pura vbi quis tei vsum gratia alteri concedit cum pacto recuperandi rem, nam si preter rem aliquid pro vsum recipiat, tunc in his que vsum consumuntur, vt pecunia, frumento, & similibus, vsuma est, ad rapinam pertinens in his autem que vsum non consumuntur, locatio aut conductio. Si autem quis rem suam tradit non ad alterius vsum, sed ut ipsam rursus recipiat, tunc id si fiat conseruationis gratia depositum est, si autem ut alterum tutu reddat, vñ tunc aut impignoratio est aut fideiussio. Dum autem quis iē suam in alterius dominium transfert, nō animo eam rursus recipendi, sed eius tam pretium, tunc est venditio. His ergo praecūsis probatur secunda conclō. Spes virtutum, vt dictum est distinguitur per obiectorum rationes & formas, ratio autē debiti, quod obiectum est iustitiae commutatio, eadem in his omnibus materiis existit, ergo vñica est species iustitiae ad omnes patens. Probatur Minor, quoniam iustitia commutativa tantum hoc respicit in radice debiti, quod res sublata propria fuit possesso domini hoc enim differt a distributioni. Quod autem res illa iuste vel iniuria, per fas aut nefas fuerit sublata, nihil ad ipsam. Etenim quantum ad restituitionem spectat, ad eadem aequalitatem fieri debet. Et per hoc patet secundi argumenti solutio. Negatur enim antecedens. Neq. Arist. ait voluntarium, & inuoluntarium in commutationibus duas discernere species iustitiae, fed duas partes. Nam etiā illae differentiae duas species distinguant in genere morum respectu voluntatis, eo quod inde nascitur distinctio inter iniuriam & iustitiam, tamen ratio iustitiae commutativa minime in illam diversitatem fertur.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum eadem sit utrinque iustitiae forma.

S Vpereft denique, vt quarto loco ex ploremus, an forma iustitiae perinde

ac remota materia, eadem sit in utraque virtute? Id quod potissimum in gratiam Arist. interrogamus, quippe qui s. Ethico, cap. 5. disputat an iustitiae forma sit quædam repassio? Et arguitur parte affirmativa ex finali iudicio, vnde maxime sumenda est regula. Illic enim (vt ait Paul) debet vñquaque recipere prout gestit in corpore & Christus Matth. 7. in quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & in qua mensura mens fueritis remenietur vobis. Quibus verbis colligitur vnumquaque repassione plectendum, secundum quantitatem actionum quibus praecepsit. Itē arguitur repensio quadam scilicet in distributua præmij ad meritum & dignitatem personæ, & in commutativa rei ad rem, sive in iuria aliqua intercesserit sive nulla, vt in superioribus dicebamus. Idem autem efficietur repensio quod repensio sive boni sive mali, pro eo quod quisque recipit, seu vi abfulerit, seu domini voluntate. Constitit ergo cuiusque forma iustitiae in repassione, vel quod minus Latine dicitur, in contrappositiones Contrarius est Arist. cod. 5. Ethic. contra Rhadamantum, assertens quilibet iustum in simplici repassione cōsistere.

Vt responsio questionis huius lucidius instituatur, p̄medirand cum S. Thom. est nominis significatio repassione, scilicet ipse ait, contrappositionis. Primaria enim huius verbi significatio ad id tantum accommodatur, quod quis contra suam voluntatem patitur pari enim violentiam sonat, est autem violentum, secundum Arist. ait voluntarium, & inuoluntarium in commutationibus duas discernere species iustitiae, fed duas partes. Nam etiā illae differentiae duas species distinguant in genere morum respectu voluntatis, eo quod inde nascitur distinctio inter iniuriam & iustitiam, tamen ratio iustitiae commutativa minime in illam diversitatem fertur.

Ad secū
dū arg.

labat, sed ut pro iniuria pœnam luceret. De
hac autem propria significatione, nomen
ad spontaneas commutationes decidit, in
quibus nomen passio non seruat: tam iu-
stam significationem, sed est abusus quidam,
disputationis tamen gratia vñ receptus.
Cosm. His leviter præhabuit, Aristo. vñica respõ-
so ratiõi det conclusione, qua negat iniustitiam vni-
uersum sub repassionis forma seruari. At
te Aut. vero explicatus tribus conclusionibus fiet
questionis satis. Prima in distributiva iu-
stitia nulla est repassionis forma, quoniam
Alera. (vñ dictum est) non habetur illuc ratio, vt
cuius quantum contulit recipiat, aut quan-
tum iniurię inculcit, lata: nam etiū ciues ni-
hi in re publicana contulissent, præter-
quam quod viri sint probi, conferunt sanguini
se secundum proportionem suorum me-
tiorum (vñ exppositum est) nulla pensata
qualitate inter rem & rem. Secunda con-
clusio. Neque commutativa iustitia fieret
semper iusta repassio, vbi id præcisus per-
petratur reus quod auctor ab illo perpe-
tuerat, potest nihilominus viriulque
estimata qualitate fieri iusta. Conclusio est
Arist. vbi sententiam Rhadamanthi corri-
git: Attributum enim illæ.
Si que fecerit, hæc etiam patitur & ipse,
Iudicium fuerit per rectum atque ex vi & aqua.
Redarguit eum tamen Arist. quod si quis
magistratum gerens, percussit quempa, si
autem rex etiam contra iustitiam ciuem vul-
nerauerit, non est rationis contentaneum,
ut idem ipse vulnus accipiat: Et conuersum
vbi priuatus homo temerarius manus in
regem coniceret, non satis supplicij solu-
ret, si par illi plaga infligeretur: sed qui re-
gi, veibi grata, manum amputaret, capi-
tio plecundus esset, & si quem ipse capite
tuuncaret, non ideo corporis deberet ullo
multulari membro, non ergo iustum com-
mutativa iustitia in eiusdem recompensa
none consistit. At vero forsan Rhadaman-
thus non erit huic æquitatæ inficias. Enim
vero res ipsa que auferitur, qualitate perso-
na augmentum suscipit, aut decremen-
tum. Etenim vñ atrocior iniuria est, que
principi interrogatur, ita leuior est coram ho-
numbus, quam ipse infert. Quapropter
cum iustum in aequalitate consistat, augeri
debet supplicium in percussione principi-
pem, in ipso autem principe pœna dimi-
nu. Neque in iniuriis tantum corporali-
bus res sic habere debet, verum & in exte-

rioribus rebus. Qui enim vi alteri in suis
rebus incommodeavit, non facit sati idem
simplum reddendo, ac si per eiusdem do-
mini voluntatem res suscepisset easdem:
sed lege insuper in ipsum agendum est pro
iniuria, quemadmodum fit in fure. Ter-
tia conclusio: In commutationibus vo-
luntariis (eo modo quo illic repassionis
vñimur nomine) non seruabit iustum,
si quis conferens rem suam, aut suum pro-
prium opificium, recipiat ab alero id sim-
plum, quod ipse habet, vel quod sua arte
præstare potest. Conclusio etiam est Arist.
nam fieri potest, ut res diuerorum ciuitatum
& artificium non sint æqualis pretij. Exem-
pli gratia: Siutor indiget domo quam aliis
sibi artifex adficiat: non satis est pro ædili-
fabrica, vt redat vnum duove calceorum
paria, sed debet tot illi accumulare quā-
terat domus fabrica. Pari modo: indiget
vñus agricultor, quæ frumento abundat, vi-
ni, vel oleo alterius, non semper vñu ve-
nit: vt modius frumenti ciuidem si æstimatio-
nis cum modio viñi, debent ergo
illa que viñioris sunt æstimationis, per
multiplicationem adæquare rei, que pra-
ficiabilior est. Atque hac ratione poterit iu-
stum in repassione cōsiderare alias minime.
Ex his ergo inquit Aristoteles, ora est numo-
rum necessitas. Est enim munus, seu nu-
mismata, quasi id quod lex & norma, regnos
enim Graecæ id est quod regula & lex:
Duo ergo sunt numismatis vñus, prior vñ
in mensura, res omnes adæquans. Non po-
terat fabrica vñus domus adamissim cal-
ceis, vel caligis, vel alijs opificijs æstima-
ri, vendit ergo tot calceos sutor ut pecu-
niam conficiat, qua possit domum coe-
mere. Præterea, iste qui modo rebus alteri-
us non indiget forsitan indiget alijs, vel
egebit ei eiusdem futuro tempore, vel in
allo loco, numis ergo illi est pro vade, qui
ei fideiubet. Nam vñicunque & quando-
cunque talen exhibueris numum, res ha-
bebis indigenitæ ac commodam. Qua-
propter & moneta dicitur quasi monius.
Vnde di-
ctus mo-
neta.

ex

ex natura rei stimandum esse, sine vide-
līcē, æs, argētūm, an aurum, sed statu &
signo reipublicæ, aut principis qui suam
in tali numero sculpi auctoritatem tan-
quam fidei sullorū pro omnibus. Vnde nef-
fiatis tempore in quaunque materia, etiā
viliissima, ut in ferro, & corio, cudi potest,
aut sculpi tamēsi prō regionis natura & fa-
culata metallū illud diligendum huic
muneri est, quod solidius sit & quadam vi-
gens perpetuitate. Hac enim ratione Plinius

libro eodem scelsum esse aurum af-
ficit inter metalla, non quidem ratione co-
loris, qui in argento, inquir, clarior est, ma-
gisque diei similitudine, neque ratione ponde-
ris, aut materia facilitate, cum cedat per
viriumque plumbū, sed quia rerum vni nī-
hiligne desperit, tuto etiam in incendijs ro-
gisque durante materia. Ita cille. Etenim
cum ignis rerum omnium maxime actiu-
rum edax uoraxque sit, eo praeſtitius est
aurum quo ab hoc periculo tutius est. Fit
etiam consequens (quod Aristot. ille pru-
denter adnorauit) ut quamvis vlla in grue-
te necessitate augeri minuque possit nu-
moium astimatio, id tamen impedio
quam rariſſime fieri fas sit. Quin vero hac
ratione deber pecunia legis naturam ini-
tari, ut si a semper firma que sit. Enimue-
ro cum per nummum (vt diximus) reipubli-
ca & princeps cuncti sī fidelis ibeant, non pa-
rum dererunt eiūdem principis ac reipu-
blicæ fides, quoniam ciues huiusmodi submu-
tationibus abique ingenii necessitatibus de-
fraudantur.

Ad pri-
mū arg.
S. Tho.
Obie-
ctio Ca-
ietan ad
uersus
S. Tho.

Num-
rum esti-
matio
ad me-
diilegis
fixa & fir-
ma esse
debet.
Ad pri-
mū arg.
S. Tho.

Obie-
ctio Ca-
ietan ad
uersus
S. Tho.

Plinius libro eodem scelsum esse aurum afficit inter metalla, non quidem ratione coloris, qui in argento, inquir, clarior est, magisque diei similitudine, neque ratione ponderis, aut materia facilitate, cum cedat per viriumque plumbū, sed quia rerum vni nihiligne desperit, tuto etiam in incendijs rogisque durante materia. Ita cille. Etenim cum ignis rerum omnium maxime actiu- rum edax uoraxque sit, eo praeſtitius est aurum quo ab hoc periculo tutius est. Fit etiam consequens (quod Aristot. ille prudenter adnorauit) ut quamvis vlla in grue- te necessitate augeri minuque possit nu- moium astimatio, id tamen impedio quam rariſſime fieri fas sit. Quin vero hac ratione deber pecunia legis naturam ini- tari, ut si a semper firma que sit. Enimue- ro cum per nummum (vt diximus) reipubli- ca & princeps cuncti sī fidelis ibeant, non pa- rum dererunt eiūdem principis ac reipu- blicæ fides, quoniam ciues huiusmodi submu- tationibus abique ingenii necessitatibus de- fraudantur.

Ad primū igitur argumentum, quod definali iudicio factum est, respondet S. Thom. arg. 4.q.6: ſaturum esse ſecundum rationem communiativæ iustitiae, prout ſci- liet recompensat præmia merito, & ſuppli- cia peccati. Caietanus autem obiciens ar- gumentum ad hominem, videlicet qui 1. pat. questi. 2. art. 1. & 4. ſent. dist. 46. art. 1. negat in Deo iustitiam communiativam, repondet tam punitionem, quam remu- nerantem illic fieri ſecundum iustitiam diſtributivam, nam (vi legiūrū de Iuda, Actu. 1.) vnuſq[ue] illicmittentur in ſuſ locum. Hanc habet autem, inquit, & formam quandam communiativæ iustitiae pro qua-
to res pro re datur, puta præmium pro me-
rito, & pena pro offensa. Verumnamen no-
idem ego, niſi fallo, arbitror ſentendum, neque ſecundum S. Tho. neque ſecundum

veritatem de remuneratione bonorum, &
de malorum vltione. Collatio namq[ue] pre-
miorum proculdubio iustitiae diſtributivæ tu-
functionē ell tamēsi, ut art. 2. dicebamus, hęc ita
illuc cōſpiciā ut ratio communiativæ, quod ſpo-
cum diuina bona infinita ſint, ita redra-
tur omnibus ſecundum proportionem me-
ritorum geometricam, ut adequetur quo-
que ad vnguem præmium merito, quod
in republica humana, vbi curta non num-
quā sunt bona, obſeruari ſemper nequit.
At vero non idem eſt diſtributio vindicati-
onis delinquentes. Talis enim iustitia neu-
tiquād diſtributivam pertinet. Id quod
exp̄ſeſe affiſmat S. Thom. 2.2.q. 108. art. 2. S. 1.
elicitur enim vndicta a iustitiā commuta-
tiua, imperatur autem a legali, vt art. 1. hu-
ius questionis nos ſupra adnotauimus. Nā
punio, non eſt ſicut bonorum diſtribu-
tio. Diſtributio namque iustitia non ar-
tendit quid ciues, conulerint vi repen-
datur eis, led quid in ſe quisque merentur, pu-
nitio vero per ſe aperte quām quāque in-
iuriam irrogauerit vi pari plectat ſuppli-
cio. Quare non primum attendit ad dile-
ctorum proportionem, ſed ad cuiusq[ue] quā-
titatem, quod munus eſt communiativa iu-
ſitiae, ex cōſequenti autem ſeruant in ſup-
pliciis eadem proportio quā erat in crimi-
bus. Itaque vindicatio (vt loco citato ait
S. Tho.) repondet, non diſtributio bono-
rum, led collationi beneficiorum pro ſuſce-
pſis ſeruit, quae actio pariter eſt iustitiae
commtatitiae, imperatur tamen a legali.
Quapropter diuerſa eſt ratio remuneratio-
nis & punitionis, illa nanque per ſe ſeruat
proportionem geometricam inter propor-
tionem meritorum & alteram præmiorū.
Sed ex cōſequenti, vbi eſt honorum co-
pia, quemadmodum in Deo, eſt diſtributio
aequalitas rei ad rem, ſcilicet præmia ad
meritum, punio autem e diuerſo priu-
bī ſuſ ſeruit aequalitatem ſuppliū ad
delictū ex cōſequenti autem ſeruat pro-
portionem habitudinem geometricam.
Atque huic conſonat quod ait Paulus. In
reliquo ſerpolia eſt mihi corona iustitiae,
quam reddet mihi illa di de iustus iudeo
ſelicet per iustitiam legalēm quae cū ſit ge-
neralis virtus imperat ea teris, atque adeo
tā communiativæ iustitiae, quā diſtributio.
At vero probet denegat S. Tho. iustitiam
communiativam eſt proprie in Deo, penſata
eius formaliter, idcirco q[ue] nihil ipſe à
nobis

nobis accepit, quod illi accrescat. Nā quis prior, inquit Iohannes dedit illi, & retribue tur ei? neq; nos quidquam ab ipso qui immutabilis est proprie adimere possūmus. Ad secū Sed si boni sumus, nobis ipsi inq; reni nostram, boni sumus ad gloriam Dei. Ad lecundum autem arg; facis perspicue per cōclusiones responsum est. Prima enim declarauit quemadmodum in iustitia distribuua nulla est repassio propter ea q; nulla illic habetur consideratio cuius, an quid quam præfuerit aut egerit, cuius a quale recipiat re passio nis figura, modo iam ex polito.

QVÆSTIO VI.

DE ACCEPCTIONE
personarum.

S.Thom.2.2.quæst.63.

ARTICVLVS I.

Vtrum personarum acceptio iustitie distributio contraria, crimen genero.
suo sit mortale.

BOXT diuisionem iustitie in distributio n & communitatim, rectus ordo poscit, vt de iustitia prius, quæ distributio aduersatur disputationem. Nam iustitia distributiva vixit que in principe potissimum dominet, quæ bona communia singulis ciubus adiudicat, præstantior est quam communitaria. Quia propter ab ordine D.Thom. digressum. Habebit autem quomodo articulos septem. Primus ac principius est de hac iustitia, quan acceptance personarum appellant, sit ne genere suo mortale crimen. Et primum omnium vt à diuina lege, quæ fons nostrarum est, & exemplar, exordiatur. Deus in gratia & gloria dispensans videtur petonas respicere, nam personarū respectus tunc accidit, dum nullus meritorum habetur. Deus autem neminem ob nostra merita in gratiam suam recipit, vt Pelagi impietas cogitauit: Vnde Mat.24. Duo erunt in lecto & unus assumeretur, & alius relinqueretur. Ergo neque igit homines viuum est personas respicere. Secundo

arguitur. Paupercula qua duo minuta in gazophylacium contulit, idc ceteris, ampliora mittentibus, ore Christi prælata est, quod indigra erat, & qui publicum magistratum gerēs præcipue spiritualem, idem admittit crimen quod populares, a cōsilio erit supplicio dignus ob suam ipsius dignitatem. Personarum ergo accepto non est ceu iniqua vituperanda. Contraria est Dei sententia Deut. 10. de seipso Deus magnus fortis, & terribilis &c. qui personas non accipit neque munera & Paulus ad Rom.2. Non est accipio personarum apud Dei. Vnde & Deus ip'se (vt eodem libro Deut. cap. 1. patet) idem cauim eriam esse volunt hominibus, dicens. Nulla erit distinc̄ia personarum. Itaque audie is parvum sic us magnum, neque accipiebit cuiusquam personam.

Nomen hoc, personarum acceptio, rametis Ciceroni & priscorum Latinis non sūta vsu frequens, est iam nihilominus apud factorum interpres Latinitate donatum. Neque vero a Graeca compositione abhorret, est enim Graecē παροπαθεία, a λαυδίᾳ, seu αὐθεῖα, quod est accipio. Vnde ad Galā 2. Deus personam hominis non accipit, ubi idem est verbum Graeci. Quamus cum idem quoque polleat personarum in compositione, quod respicio, ut prius dicimus personarum respiciens, vt persona pro facie accipiatur. Est ergo decora metaphorā, dum iudex inhibetur faciem personarum in iudicio spectare, vt per Pau. ad Rom.2. adnotauimus, nempe ne vel a genere, sexu, aetate, alijsive id genus, qualitatibus suum simat animum affici in iudicio. Eodemque alludit illud Leuit. 19. Non confideres personam pauperis, neque honores vultum potentis. Et de Areopagitis referit in Hermotimo Licianus, ideo noctu & in tenebris iudicare fuisset tollitos, ne ad dicentes respicere possent, sed ad ea quæ dicerentur. Et Sociali ad aquitatis cumulum apponitur quod neque vxorem, neque liberos in iudicium voluit adducere ad excitandam iudicium commiserationem. Et Attilo, Rhet. illa Attilos Oratoria partem qua ad communiendos affectus expolita est, condemnat, Areopagum Atheniensium hac maxime ratione comendans, quod illam partem a suo iudicio relegatam haberent. Ex his ergo de noīe pronotatis colligitur acceptio-

per-

IOTTO
LUTE
DIDUS
DIII
15